

Передплата

«РУСЛАНА» виходить:
в Австрії:

за цілий рік . . . 30 кор.
в пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
а місяць . . . 170 мар.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Подвигове число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирнеш ми очі і душу ми вирнеш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові, що для
крім веділь і руских свят
о 5¹/₂ год. пополуноді.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під
т. 1. пл. Дзмибровського (Хору-
щина). Експедиція місцева
в Агонції Соколовського в
пасажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження.
Рекламації неопечатані
вільні від порта. — Оголо-
шення звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стрі-
чки, а в «Надсланим» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесення по 30 сот.
від стрічки.

Триумф на всіх точках.

Під впливом, що молодіж видержала
чотириденну голодівку, під впливом го-
лосного протесту цілої європейської преси
випущено вчора всіх увязнених демон-
странтів на волю.

На п'ятьох наложено кавцію а і-
менно:

на п. Крата 15.000 К,

на п. Рахинського 8.000К,

на пп. Кушніраі Назарука по
3.000 К, а

на п. Галуциньського 1.000 К, що ста-
новить суму 30.000 К.

О год. 1. в полудне повідомила про
се президія львівського суду послів Ро-
манчука, Богачевського і Могильницького,
які явились на коритари, ждучи на ви-
слід ухвал радної палати. По сім вийшли
посли до вязниць і повідомили увязне-
них, що можуть виходити на волю. По-
розумівали ся послі з молодіжю крізь
барикади, бо навіть випущені днем ран-
ше на волю заявили, що так довго не
уступлять з вязниць, поки суд всіх не
увільнить. На візване послів молодіж не
рушила ся з вязниць і заявила, що так
довго в ній остане, доки кавція не буде
зложена.

В одній казні, званій «божницею»,
в якій двері отвиряють ся до середини,
молодіж забарикадувала ся так сильно,
що треба би було хіба ужити сокир,
щоби розбити двері і усунути барикади.
Хоть і в сій казні деякі омлівали в но-
чи з голоду, і приводжено їх до притом-
ности зливанем водою, жаден з них не
дав себе вивезти до шпиталю.

Колиб до вечера не вийшли були
академики з вязниць, грозила деяким не-
хлебна смерть. Двом з них, Блюєви і
другому, незвісному нам по прізвищу,
почав утікати живчик.

Кавція.

Адвокат увязнених др. Микола Шу-
хевич поїхав за кавцією, яка була вже
приготована попереднього дня. Рівноча-
сно зголосив ся до проф. д-ра Лучаків-
ського оден з наших визначних патри-
отів і заявив, що кавцію в квоті 30.000
К зложить сейчас в цінних паперах. Др.
Лучаківський поїхав сейчас враз з офе-
рентом домів і протигом несповна годи-
ни занесено до карного суду майже рі-
вночасно дві кавції в квоті 60.000 К.
Річ природна, що друга кавція стала
залишною. Подаємо се нарочно до відо-

мости Slow-a polsk-ого, яке в ранішнім
числі сьміло заквествіонувати вістку, що
оден з адвокатів вже днем раніше зая-
вив, що зложить за п'ятьох демонстран-
тів кавцію в квоті 50.000 К. Не бідні
ми, коли маємо таку жертволюбиву пу-
блику.

Перед вязницею.

Від год. 10. рано збирались на ул.
Баторого товпи Русинів. Коло год. 12. в
полудне можна вже було начислити ти-
сячі голов.

О год. 1. повідомлено публику, що
всіх академиків випустить суд з вязниць.
Із грудий кількох тисяч понесла ся пі-
сня «Ще не вмерла Україна». Поліція
заховувала ся коректно, з виїмкою од-
ного кінного поліціянта, який не умів
задержати міри. Єго провчила публика
таким рішучим окликом протесту, що й
він схаченув ся. На просьбу деяких по-
важнійших Русинів, звернену до коміса-
ря поліції, цофнено всіх поліційних жо-
вніврів і публика сама удержувала лад.
Комунікації не спинено. Перед трамва-
ями розступала ся публика, коли однак
між публику хотіли ще раз віхати кінні
поліціянти, їх не впушено в товпу.

Цвіти.

Біля вязниць рускі пані і панни
роздають цвіти, призначені для увязне-
них академиків. Хвиля велична. Руска
публика буде витати своєю молодіж.

Отвиряють ся ворота і виїздять
кілька разів ратункові вози з увязненими
академиками, яких відвожено до шпита-
лю. Публика витає їх грімкими оклика-
ми «Слава!» і обкидає їх цвітами. Ака-
демічна молодіж хоче випрягати коні,
щоби тягнути в'з і везти своїх товари-
шів в триумфальнім поході до шпиталю.
Однак умучені та хорі академики про-
сять, щоби їх відвезено кіньми, а щоби
овації звернено в честь тих, що неба-
вом по чотириденнім голодованю опу-
стять вязницю.

Триумфальний похід.

По сповненню формальностей, звяза-
них зі складанем кавції, отворено о год.
2¹/₂ ворота суду і пронесли ся оклики:
Молодіж виходить! Перед воротами жда-
ли панючки з лавровим вінцем і лен-
тами з написю: «Борцям в честь і сла-
ву від товаришок». В першій ряді явив
ся акад. Крат. Єму вручено вінець, руска
публика зняла шапки з голов і заїнто-
увала гимн «Ще не вмерла Україна».

З відкритими головами ступав величний
триумфальний похід. Увільнених вязнів
обкидано цвітами. Під їх ноги кидано
рожі і левконії. В товпі, що числила о-
коло 10.000 голов, можна було бачити
всіх, що інтересували ся справою, ро-
бітників і робітниць, молодіж та людей
на всіх хочби й найвиднійших стано-
висках. З вікон на Марийській площі ви-
тано молодіж хустками. Редактора Ку-
шніра, який омлівав з утоми, уміщено
на фякрі. Кінна поліція думала, що де-
монстранти підуть під сойм і тому коло
гогелю Жоржа не хотіла дальше пусти-
ти товпи. Однак комісаря поліції пові-
домлено, що похід звернено до «Нард-
ної Гостинниці», де для молодіжи при-
готований буліон, чай і молоко. Похід
ступав дальше з великою повагою. На
переміну співали робітники, гімназияль-
на і академічна молодіж, питомці духо-
вної семінарії, які вийшли з семінарії в
комплеті; голоси мужчин зливали ся в
одну гармонійну цілість з голосами ру-
ського жіноцтва. На блідих лицах ака-
демічної молодіжи, що вийшла з вязни-
ці, малювала ся нечувана радість. Она
зрозуміла, що за нею станув цілий на-
рід, ціла руска суспільність, кожда сьві-
дома одиниця, що відчула тяжку знева-
гу й заподіяну. На лицах публики ви-
дно то радість то слези. Похід вийшов в
улицю Сикстуску і зблизив ся до «Нар.
Гостинниці». Початок походу був біля
Гостинниці, конєць стояв ще на ул. Ка-
роля Людвика. На бальконі Гостинниці
установлено фотографа, який робив зним-
ки. За хвилю вийшов п. Л. Цегельский
і громовим голосом промовив до публі-
ки: Витаємо тебе, дорога молодіже, що
не злякала ся тюрми і голодової смерти
в обороні прав. Нинішний день, се день
побіди правди нед несправедливостію, а
сей триумфальний похід, ся велика де-
монстрація така поважна і така велична,
є сьвідком нашої культурности. Докажім
і дальше, що ми культурним народом і
розійдім ся поважно, щоб власти не мали
потреби інтервувати і щоби не дати на-
шим противникам нагоди до кованя о-
ружя проти нас. Витаємо тебе, молодіже,
окликом «Ще не вмерла Україна!»

Промову п. Цегельського переривано
гучними окликами «Слава!» а коли не-
респівано народний гимн, публика поча-
ла викликувати акад. Крата, який по чо-
тириденнім голоді очевидно перетомле-
ний зазначив, що нинішний день є пе-
реломовою хвилиєю в житю українського
народу, який хоче стати паном на своїй

земли. Викликувано також редактора Кушніра, який однак не явився на балконі. В його імені і в імені всіх випущених на волю промовив ред. Весоловський сими словами: Ми не герої, ми люди обов'язку і праці. Нехай кождий з вас, що нас витає, сповнить свій обов'язок, а ніхто не буде сміяти їздити по наших карках. Ще раз заінтонувано „Ще не вмерла Україна“ та „Не пора“, почім публіка в найбільшій спокою розійшлася домі. Поліційні кордони, якими обставлено ул. Косцюшка і ул. Сикстуску біля почти, щоби не допустити демонстрантів перед сойм, показали ся злишними.

Триумфальний похід скінчився о год. пів до 4. Випущеними на волю академіками заняли ся рускі водни, які позабирали їх до себе на відпочинок.

В „Народній Гостинниці“

академіки заняли довгий стіл на середині, злучений з кільканадцять століків, а що хвиля приходив хтось до Гостинниці, що зі слезами на очах витався зі знакомими собі і кривими академіками. Богато осіб прибуло з провінції. Розпитувано і подивлювано окритих авреолею правдивого мучеництва молодих героїв. Кождий з них заявляє, що йому голодівка не дала ся в знаки, але за те «инших» підорвала. Але сам вигляд перечить тим молодецьким словам незломного героя! Мертвецька блідість лица, пожовклі, загаслі очи, темні уста — те все ворожить, що не одному з них дорога до ліжка... Вчора мимо сего, що студенти не принимали иншою корму, як плинний, трех з них зімліло в Гостинниці, а присутні лікарі др. Гукевич і др. Бурачинський ледви по довших усилюваннях привернули їх до притомности.

Телеграма до пос. Васильна.

Випущена на свободу академічна молодіж вислана з «Народної Гостинниці» зі всіма підписами подяку до пос. Н. Василька за його труди і інтервенцію у віденських властей. Саму гадку висилки телеграми прийнято гучними оплесками зібраної в Гостинниці публіки.

Жалоба устала.

На руских інституціях «Просьвіті», «Труді», «Народній Гостинниці» і т. д. появили ся вчора жовто-сині хоругви. Товариство Котляревского готує на найближші дні відкликану з причини арештовань, виставу штуки Карпенка-Карого «Житейске море», в якій виступить 12 з поміж увязнених академіків. Руска публіка готує ся ще й до балю, на яким являть ся всі випущені на волю.

На вчерашнім концерті «Сокола» по гарнім викладі проф. Боберского на тему спорту зготовлено по промові голови сердечну овацію увязненій молодіжці з сеї нагоди, що публіка побачила поміж собою марні та бліді лица кількох академіків зпоміж випущених на волю. Сам концерт випав дуже гарно. Зложили ся на него гарний сольовий спів п-ни Льолі Прокещівної, мистецька гра на фортеціанні молодого віртуоза п. Валиля Барвіньского, симпатичне барітонове сольо п. Чайківского і як все артисти-

чна деклямація молоденької п-ни Лежогубської. Настрій був поважний і одушевлений. Публіка горячо оплескувала кожду продукцію.

Dziennik polski

який появили ся нині рано, macht gute Miene zum bösen Spiel і каже, що промова п. Л. Цегельского була дуже провокуюча: Wystarczy chyba zaznaczyć, iż pan ten ośmielił się publicznie powiedzieć, że w Austrii zwycięża ten tylko, kto grozi pałkami, a dalej mówił: przeciwnicy nas i leżą upokorzeni i zdeptani nogami naszymi. Все те неправда. Коли однак Dziennik polski вірить, що в сей а не инший спосіб можна вибороти собі в Австрії права, то ми не хочемо ему сеї віри відбирати.

Випущені за кавцією.

Акад. Крат, бльондин, рослий, око живе, стать енергічна, промовляє з енергією, хоч у визначній омлівав в неділю рано, не приймав ані коняку ані води. Більше як чотиринедільна вязниця в вогкій казни набавила его ревматизму в руці і в нозі.

Акад. Рахинський, рослий, бльондин, спокійний. Зі здивованєм висказував ся він, що его хочуть зробити не то героєм, але провідником бучі, хоч до сего він не спосібний.

Ред. Кушнір, бльондин, рослий, жде зі спокоєм розправи, яка буде нечуваною компромітацією деяких вшепольских свідків, які немов то бачили его між демонстрантами на університеті, а навіть в ректорській тозі, хоть ред. Кушнір ніякої участі в демонстрації не брав.

Акад. Назарук і Галуціньский дуже горді на те, що їх суд так високо оцінив.

Копець академічної вязниці.

(X) В неділю в полудне визволено на останку всіх увязнених руских слухачів університету, опас вражіння сего визволення подаємо на иншим місці. Тут хочемо для близького пояснення розвязки сего сумогляду навести про сі заходи, які роблено з рускої сторони в міродатних кругах. З початком сего місяця зараз звернув ся Народний комітет до міністра справедливости з рішучою засторогою проти поступованя галицьких судових властей і з домаганєм, щоби зараз визволено увязнених академіків. Для піддержки сего домаганя явив ся у міністра Кляйна б. пос. Василько, одначе міністер заявив, що радна палата львівського кр. суду затвердила увязнені і для того ему не прислугує законне право впливати на визволені; але він спонукає скоро покінчене слідства.

Тимчасом слідство проволікало ся вельми, хоч все польскі дневники запевняли, що судія слідчий не лише сам але з двома помічниками працюють днями і ночами. Позаяк не видно було висліду мнимої сеї надзвичайної праці слідчого судії, удав ся п. Василько з Черновець минувшого понеділка знов до Відня, де его дійшла вість про постановлене рускими яванями голодованя. Завдяка его заходам центральне правительство вдало ся в сю справу з великою рішучістю а віденське дневникарство заговорило вельми горячо в обороні вязнів. В середу у вечірнім видаю N. f. Presse появила ся перша статія в сій справі (яку ми вже подали в 24 ч. нашого дневника, як наведено в тімже числі), а наслідком личного ходатайства п. Василька

звернув міністер внутр. справ бачність намісника гр. Потоцкого, що справа руских академіків визвала в прилюдних кругах велике зворушене, міністер справедливости телефоночно поручив львівському судови як найскорше покінчене слідства, а міністер просьвіти відісе ся до ректора університету. N. fr. Presse подала в четвер (21. лютого) вступну статю, котру понизше наводимо, а окрім того пп. Барвіньский, Василько і Романчук телеграфічно виявили в сій справі свої погляди і домаганя в окремих статях, помічених в N. fr. Presse в ч. 15268 з п'ятниці 22. лютого. Все те, як і розпочате 21. лютого галосоване приневолило судові власти приєшшити докінчене слідства та визволене увязнених академіків.

Статі N. fr. Presse в сій справі так замітити, що наводило їх, о скілько можливо, в повній основі. В четвер писав сей дневник ось що на чолі ранішого видана:

„Розпучливий намір увязнених у Львові руских студентів, вимогти голодованєм визволеня, мабуть не буде виконаний (а в дійности тогож дня почав ся — Ред. Рус.). Гадка, щоби покори тувати ся способом оборони, уживаним сибірскими висланниками до розпуки доведеними варварством гнобителів, проти австрійского судівництва, носить на собі пятно молодецьких мрій і дасть ся пояснити лише близьким суєдством російским. Молодечі шумиголови начинені в сусідстві російської границі більше як денебудь инде страшними картинами з російских тюрем, а щоденною відновою вражінє уяви розпалює ся сильніше як деінде, і тому не можна чудувати ся, наколи явані львівского університету тратять миру для сеї пропорції, яка є між величиною лиха а способами до оборони проти него. Тому тим більше можна сподівати ся, що австрійске судівництво навіть в Галичині буде зважати на домаганє самоповажаня і доброї своєї слави, і схоче показати своїм поступованєм, що не можна цїсарского суду кравого перемішувати з російским полемим судом і що суд із свого боку не спустить в ока сеї розмірности, яка заходить між тривкістю слідчої вязниці і можливою опісля карою. По досвідних судиях можна сподівати ся ро ваги, якої нема у молодецьких вязнів.“

Тимчасом, коли погроза голодованєм певно не є нічим иншим, як витвором хоробливо роздратованої уяви і впливає в пересяди почуваня дізнаної кривди, то всеж таки подане руских студентів до в. кр. суду вельми рішучо пригадає, що також після холодного і предметового осуду науково образованих і практично досвідних криміналістів слідча вязниця є одною з найчорніших точок австрійского карного поступованя. Австрійскі суди забувають аж надто легко, що слідча вязниця є лихом, яке заподіває ся обжалованому, поки ще ему доказано вину, і що в усіх случаях, в яких посупованє кінчить ся увільненєм, невинний потернів в слідчій вязниці. Карне поступованє приписує вправді, що всі в карнім поступованю участні власти є обовязані, подбати про найм-жявйше скороченє слідчої вязниці, що увязень не повинен дізнавати ніяких инших обмежень окрім неминучо konieczних, що и випливають ся що до его особи і щоби з можливою обережністю поступати що до его особи і чести. Одначе случаї, в яких закон коливає се оціненю судії слідчого, розрадоти слідче вязненя, є такі гнучкі, а постанови щодо закінченя слідчої вязниці так недостатні, що у виконаню ледви можна розизнати заміри закона. Чи обжалований є під зрілий о утечу, чи заходить побояване по оуміи, чи можна припускати, що він допустить ся повтореня чину, в тих справах можуть бути погляди дуже ріжнородні. Се так є зависиме від предметової оцінки судії, що навіть тоді, коли вже зовсім нема потреби або давно вже минула потреба для спокійного докінченя слідства, держати ще вязня, дуже легко зобовиним постановами оправдати проволочку і ступорядні споводованю чи то перетяженєм суду, чи недбальством. Се буде так довго тривати, поки законодавство не

установить обов'язку відшкодування за невинно відбуту слідчу в'язницю, як се установлено за невинно відсиджену кару.

„В случаю руских студентів триває слідча в'язниця вже три тижні. Мимо звісного переступу, якого они допустили ся з нагоди іма-трикуляції, вжеж не можна нікого з них обвинити о злочин zagrożений карою смерти або десятилітною в'язницею, і для того можна оправдувати в'язницю лише одним з наведених поводів: побоюванем утечі, порозуміння з можливими сьвідками або повторення чину. Одначе не можна припустити, щоби в хвилі національної пристрасти заподіяні шкоди в предметах і на тілі повторили ся, а тим менше правдоподібно, щоби котрий з в'язнів утік за границу і не вернув, щоби виминути невеликої карі. А вже найменше є зрозуміло, щоби доходжене ведене протягом трех тижнів що до підметового як і предметового стану річя не могло так далеко поступити, щоби було можливо усунути тепер ще докази заподіяних карних провлів. Тимчасом навпаки є се більше як правдоподібно, що відносини слідчих в'язниць у Львові не є так устроєні, щоби було можливо при таким великім числі в'язнів відповісти приписам карного поступовання, після котрих кождий в'язень правильно повинен бути відокремлений. Зараз після перших ув'язнень звільчили зі Львова, що по 18 студентів осаджено в одній келії. В своїм поданю наводять студенти, що по 11, 12 і більше студентів сидять в таких келіях, які могли би вистарчити найбільш для 5-6 осіб і що темні, вогкі і затухлі келії не відповідають ніяк гігієнічним вимогам. Наколи лише частина з того, що там наведено, є правдою, то було б се достаточним поводом чим скорше визволити руских студентів, а коли львівський суд і прокуратура з власної понуки не хотять вволюти сему домаганю розуму і справедливости, то є се обов'язком вишого суду, есенуально міністерства справедливости, приволити до того. Не ходять тут о змішуване в судову власть независимих судів, лише о виконане прислугуючого міністрови права нагляду над судами. А се є тим конечнійше, позаяк тут не лише zagrożена свобода але й здоровле 79 молодих людей, котрі в хвилі розогненої національної пристрасти допустили ся може карі достойних чинів, але не тяжких злочинів і певно не є они звичайними злочинцями.

Особливож сего не треба забувати, що тут розходять ся о молодих людей, котрі бодай в своїм переконаню, руководили ся благородними понуками. В Австрії щорічно тільки говорить ся про національну рівноправність на університетах, що легко зрозуміти, що й рускі студенти впали на гадку, що то відноситься ся не лише до Німців, але й до Поляків, і що они не ділають зле, наколи також для своєї народности домагають ся права, на університеті в своїм краї складати приречене рускою мовою. Се не їх вина, що язикове питане так вибуло на університетах, що в Австрії мова, в якій має бути подавана наука, стала важнійшою як сама наука. Держава і законодавство дали собі накиннути нерозумну засаду (се є вимога природна, що кождий народ хоче образувати ся в своїй мові — *Ред. Руск.*), що кождий народ домагає ся свого університету і що се вчасти переведено. Якжеж не мають рускі студенти вважати себе борцями за право проти насила, наколи они для своєї мови домагають ся сего, що в більшій мірі при звано Чехам? Якжеж не мають навіть довершені замахы набирати в їх очах, вигляду лицарства і оборони справедливої справи? Коли в листопаді 1904 р. італійскі студенти в Інсбруку боронови народної рівноправности револьверовими вистрілами, можна було їх ув'язнене оправдувати побоюванем повторення сих подій, позаяк роздратоване було там тоді таке, що кождого дня можна було сподівати ся нападу між Німцями а Італійцями. Але й ся в'язниця не тривала доще, як 11—14 днів, а конець тих забурень студентских в Інсбруку, в котрих так італійскі як і німецькі

студенти допустили ся більших насильств, був такий, що по чотирох місяцях застановлено доходжене і нікого не засуджено. Чи руских студентів має ся міряти иншою мірою як італійских? Чи має ся в них почуваня національного пониження ще тим скріпляти, що з ними строгійше поступає ся, як з иншими, котрі в подібних случаях ділали так само? Правні поводи і поводи розуму промовляють за тим, щоби тут поводувати ся лагідно, а не обходити ся з ними як з паліями або убийниками. Се було би справді соромно для австрійского судівництва, наколиб аж пробою голодовання треба було звернути бачність на ріжницю між політичним а простим злочином.

Голоси праси про львівскі події

Справа голодового страйку руских студентів у слідчій в'язниці набрала європейского розголосу. Праса цілого сьвіта займає ся ним деталічно, а особливо віденьскі дневники заміщають довгі і дуже докладні телеграми про перехід голодовки та окремі статі, оцінюючі сю подію з людского, правного, політичного і державного становиска.

Найревнійше заняла ся справою руских академиків безперечно *N. fr. Presse* і она лише в посліднім недіівнішнім числі:

„Привродне обуренє против нечуваних подій у Львові не остало безуспішним навіть в Австрії, ба навіть в Галичині, де голос публичної опії так тяжко добиває ся послуху. Львівскій карний суд порішив всіх руских студентів, які еще находять ся в в'язниці, випустити на волю, з виїмком п'ятох, яких означено за провідників (віденьскі дневники не мали еще вістки, що навіть тих п'ятох ухвалено випустити за кавцією! — *Ред.*) Чиж се не найприкріпша, найжестокійша сатира на практичне приміненє законних приписів про слідчу в'язницю? Коли австрійскій горожанин, який не має щастя принадлежати до одной з національностей, які рішають про дебю кабинетів, схоче прийти до свого запечатаного і запорученого права та осягнути се, що єму належить ся по закону, то мусить ужити найнасильнійших средств, які зближають ся майже до самоубийства. Суд і адміністрація були би ні трохи не журили ся рускими студентами, колиб они перті розукою, не були через велике вражінє, яке викликав їх голодовий страйк в цілїм сьвіті, не тільки увільнили себе, але також примусили задеревілі насильною політикою сердца верховодів до деякої зглядности. Бо без голодового страйку сиділи би бідні студенти еще завсїгди в загажених норах, в негідних людских істот в'язницях; а ся переймаюча подія має також сей цінний вислід, що звернула загальну увагу на сі аномалії.

Однак не менше важним є вражінє цілого просто і щиро думаючою загалу, що таке практичне уживанє слідчої в'язниці є небезпечністю для кождого горожанина і заізнанем наміру закона. Звичайний чоловік у народа мусить запитати ся, чому було можливе увільненє з в'язниці при голодовім страйку, а чому оно було неможливе без голодового страйку? Бо тверденє, що без сей довгої слідчої в'язниці не можна було усталити подійшеного стану, кождий збуває прецінь здвигненем плечій. Тому устає ся перецьвідченє, що слідчої в'язниці не завсїгди уживають яко средства до дослідження правди, але деколи яко априористичну кару (*Vogtsrafe*), против якої нема достаточної охорони. В вих випадках одержує слідча в'язниця ціху самоволі або політичного оружя, якого уживає один народ против другого, або одна партія против другої. Голодовий страйк ставить питання слідчої в'язниці наново на дневний порядок і звертає загальну увагу знов на тяжке недомаганя правосудя, яке, як вже показує драматична література, за часто приводить

справедливості в суперечність з загальною совістю народа.

Вже послідний час — каже дальше *N. fr. Presse*, — щоби зробити раз конець тим проявам низької культури і політичного насиля, Скільки то нещасливих мусіло в слідчій в'язниці трівожно стогнати по ночам, які задля свого скромного істнованя не могли стягнути на себе загального інтересу а прецінь терпіли і терплять так, само як рускі студенти! Помочи може собі в Австрії тільки той, хто є рішений хватити за остаточність. Се зробили рускі студенти і тому привернули до себе найсердечнійшу увагу всіх і тому статочно постановлено ухвалу випустити їх з в'язниці.

З численних телеграм *N. fr. Presse* про перехід голодового страйку, як він відбував ся в глухих мурах львівского карного суду, наводимо тільки одну з послідних, в якій читаємо: Голодовий страйк 69 під добу замкнених в келіях студентів триває вже 74 годин. Більша часть страйкуючих вже дуже упала на силах. Більше чим недостаток стадої поживи доскулює брак напитуку, який робить голодовий страйк таким страшним. Найгірше потерпіло десять студентів, яким страшні терпіня можна докладно вичитати з лица запалі вьски, незвичайна блідість, фебра, прискорений пульс, слаба чинність сердца — найголовнійші сьмітоми. Мимо сего оперло ся сих десять студентів против зарядженя в'язничого лікаря др. Люкаса, щоби їх забрати до інквізційного шпиталя. „Ми приготовані на все!“ було їх тихою, монотною відовідію. До завтра 9 години рано, буде 85 годин, які рускі студенти перевели в цілковитім голодовім страйку. За судьбу тих десятиох студентів треба серіозно побоювати ся. Ніхто не може тепер сказати, що они ніч перетравають. Сам др. Люкас має як найсеріознійші обави!

(Конець буде).

НОВИНКИ.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Мартиніяна; римокат.: Александра. — В середу руско-кат.: Авксентія; римокат.: Нестора.

— **Величезна хвиля.** Львівскі Русини не бачили давно так величної маніфестації, як вчерашня в честь випущених на волю руских академиків. Прибуло на неї багато осіб з провинції, що хотіли побачити ся з ув'язненими, а не надіяли ся, що їх сильна воля перебе всі перепони і що ув'язнені вийдуть на свободу. Від хвилі величної маніфестації в часі перевозу м. щів Шашкевича до столиці Льва — Львів чогось подібного не бачив. А сприяла маніфестації також погода. Небо було ясне, хоть сонце не виглядало. Колиж один з бесідників з балкону „Нар. Гостиниці“ кликнув, що й український народ стане паном на своїй землі, ясне сонце виглянуло а поза хмар, відуючи нам надію на красну будучність. І хтоб з нас нечї в неї не вірив та не надіяв ся? Народ, що має молодіж, яка не побояла ся заглянути смери в очи, не загине!

— **Хто єгоє неправдою і напастію?** Польскій, віденьскій дописувател *Stowa polskogo*, орґану народної демократії (властиво жандармерії) записав в Барній ком., мовби то він в статі телеґрафовав до *N. fr. Presse* з п'ятниці *wojny krajstwa* і там оно підсуває єму, начеб він єгоє о боротьбі польської молодіжи в в'язниці, начеб домаганє ся безкарности для рускої молодіжи, а в сьому стану начеб хотів зручення львівского університету на разі в часті, а виток в цілїм. Хто мав нагоду прочитати заглаву сьтого єгоє Барнійского в *N. fr. Presse* (а одг. в перекладом завтра в цілї основі), то переконє ся, що о тим вїм, чого чинє ся на Львові. Польскій чема мей в сій статі. Очевидно не приходило ся і в тім случаю. Но ілюком *Stowa polskogo* о нічо иншого як о туманенє шлюкх верств

польської суспільності і о напасть на бунших нослів Барвіньського, Романчука і Василька. Лютість осоромлених всеполюків в тім случаю є легко зрозуміла, а погані видумки, які сей орган народних жандармів і детективів подав ніби то з судової тюрми про захованє там руских академиків, ціхує аж надто моральну вартість сею фабриканта публичної опінії.

— В справі визволення руских вязнів подає в недільнім числі N. fr. Presse п. Василько (се наводимо для доповнення наших пояснень у статі виїшній), що міністер-президент, міністер внутр. справ справедливости і просвіти вислали до Львова рішучі рескрипти і що намісник не згоджував ся із способом веденя цілої справи. О сих справах переговорював п. Василько з пп. Барвіньським і Романчуком із Нар. комітетом під час свого побуту в суботу у Львові і засягав тут ближших пояснень, котрі оповістив в недільній N. fr. Presse.

— З Гриманова доносять нам: На першім засіданю сойму дня 14. лютого с. р. виїс п. Стапінський нагле внесене в справі відказування учителям відпусток на час віча, скликаного на д. 17. лютого с. р. до Львова. Коли п. Стапінський мотивував своє внесене, забрав по нім голос п. намісник і заявив, що краєва рада шк. не видавала обіжника, котрий би учителям заборонював їхати на віче, ані окружним редам шк. не припоручала видавати таку заборону, а звернула лише увагу на те, щоби через виїзд учителів на віче не станула ціла машинерія шкільна і що за їзду на віче не буде доходжень ані кар. — А якжеж пояснити собі обіжник окружної ради шк. в Скалаті, який низше наводжу? В який цілі він розісланий до всіх місцевих рад шкільних? А не улягає найменшому сумнівови, що такі обіжники мусіли видати і розіслати всі окружні ради шкільні! Обіжник ц. к. окружної ради шк. в Скалаті в дословнім відписі звучить ось як:

„L. 468/07. C. k. Rada szkolna okręgowa w Skalaćie. Skalat dnia 12. lutego 1907. Do Rady szkolnej miejscowej w (wszystkich). Wzywa się Radę szkolną miejscową, ażeby doniosła do 20. lutego b. r. c. k. Radzie szkolnej okręgowej, który z tamtejszych nauczycieli wyдала się z miejsca pobytu w dniach 16. i 18. lutego 1907 i czy na wyjazd otrzymał urlop i w jakim celu został mu udzielony. — Zarazem doniesie Rada szkolna miejscowa czy każdy z nauczycieli był przez wszystkie godziny w klasie w dniach 16. i 18. lutego b. r. Przewodniczący c. k. Starostwa: Szydłowski.“

Нарада съвятиеників судових повітів грималівського і скалатського в справі обговореня кандидатури і назначеня речивця повітового віча, відбуде ся в Скалаті дня 26. лютого с. р. в салі Товариства кредитового. — *Сенько Сеньченко.*

— † Михайло К. Чалий. Д. 19. лютого після довгої і тяжкої хвороби помер в Київі один з видатних старих українських діячів, Михайло К. Чалий, відомий як автор першої повнійшої біографії Шевченка. Небіжчик родив ся в 1816. р. у семі бідного міщанина м. Новгород-Сіверський. Першу освіту здобув він у дяка, а далі вчив ся у повітовій школі, скінчивши яку, вступив до новгород-сіверської гімназії, де вчив ся разом з відомим потім педагогом К. Ушинським. Директором гімназії був відомий в ті часи знавець класичних літератур Ілля Тимковський, який досить високо поставив науковий рівень своєї гімназії. Ще на шкільній лаві виявив М. Чалий нахил до літературної праці. Скінчивши гімназію, поїхав М. Чалий до Києва і тут вступив до університету. Тут довело ся ему чамало побідувати, аж доки не прийнято его на державний кошт. Року 1844 скінчив М. Чалий університет по словесному факультету і тодіж его призначено вчителем російської мови і літератури у виїшній гімназії. Трицять років служив з того часу небіжчик на педагогічному полі в Немирові, Київі, де 1858 року его зроблено інспектором П. гімназії.

P. 1861. призначено его на посаду директора білоцерківської гімназії, а 1869. року директором ліцея Безбородка у Ніжені. В 1875. році М. Чалий покинув службу і поселив ся в Київі, занявшись літературною працею, переважно упорядкованем автобіографічних споминів.

Покійний Чалий належав до тих людей, яких звуть стихійними або органічними Українцями. Свої широ демократичні переконання заховав небіжчик з дитячих літ, ріши у простій обстанові маломіщанського побуту, під впливом свого діда, виходця з правобережної України, який багато оповідав своєму внукови про останню боротьбу українського народу на Правобережю з польськими панами. Сей вплив, мабуть, послужив первісною причиною того дуже неохвального відношеня М. Ч. до Поляків, яке особливо виявилось під час его служби на правобережній Україні. Довга служба на адміністративних посадах привчила М. Чалого не виставляти ся з своїми переконаннями, але певне й те, що він ніколи не ховав ся з ними. Він все поводив ся рішучо й простолиївно, а свої українські симпатії виявляв не тільки в літературних писаннях. Про се свідчать такі вчинки, як горяча промова над домовиною Шевченка, виголошена ним на березі Дніпра, коли він був уже інспектором гімназії, его заходи коло українізації народної школи; в останньому він поділяв думки відомого педагога-Українця М. Тулова (тоді помічника попечителя київського шкільного округу), з яким він був в особистих приятельських відносинах. М. Чалий ніколи не належав до київської української громади, але коли 1882. р. почала виходити „Кієвская Старина“, він відразу став самим горячим її прихильником, був несь час членом її редакції і приймав справи журналу дуже близько до серця.

1882 року надрукував він книгу „Жизнь и произведения Т. Г. Шевченка“, що довгий час, аж поки не зявили ся праці О. Коняського, була найповнішою й найліпшою біографією поета. Окрім житєписних матеріялів подано тут дуже гарно й тепло написану характеристику поетичної творчости Шевченка. З кінця 80 років почав друкувати М. К. у „Кієвській Старині“ свої надзвичайно інтересні спомини, які обіймають великий період часу від 20 років до 70-х. Сі спомини дають дуже цінний матеріял про новгород-сіверську гімназію, яка мала серед своїх учеників та учителів багато відомих українських і взагалі культурних діячів, як наприклад Куліш, Метлинський, Ушенський та ин., про київский університет 40-их років, про громадске жите на правобережній Україні, польське повстанє 63. року та ин. Сі спомини, що вийшли потім окремо у двох книжках, належать до цінних мемуарів в українського життя 19. столітя. Останні роки свого життя М. Чалий стояв осторонь від громадского і спеціально українського життя, але пильно стежив за обявами українського письменства, подавши кілька статей і заміток про Куліша, незабаром після его смерті. Доживши до глибоко-преклонного віку — 90 років, він заховав ясний розум і широ-демократичні симпатії. Память его не мусить загинути серед українського громадянства.

— З львівської архієпархії. Канонічну інституцію одержали оо. Александер Голінатий на Шельпаки, Михайло Левицький на Янівку, Юліян Борачок на Ілавче. — Завідательства одержали оо.: Володимир Федів в Красній, Мирон Хмилевський в Смільній, Андрей Декальський в Шнирові, Михайло Горчяньський в Містках. — Сотрудництва одержали оо.: Николай Іванчук в Олеську, Роман Добровольский в Квиаччі. — Титул радника митрополічої консисторії одержали оо.: Ізидор Рейтаровский, декан збараский і Володислав Дорожньський, парох Мизуня. — Тайну съвятиенства одержали укінені богослови: Николай Хмелевський, Николай Куняцький, Володимир Петронський, Василь Дутевич.

Рух залізничних поїздів

важний від 1. мая 1906 після середньо-європейського часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Іцкан	12·20*, 6·10, 1·40 5·45, 9·05*
„ Кракова	2·31*, 5·50*, 8·45, 1·30, 5·25, 8·40 9·30*
„ Підволочиск	7·20, 11·45, 2·20, 5·50, 10·30*
„ Лавочного	7·29, 11·50, 10·50*
„ Рави рускої	7·50, 4·50
„ Станиславова	8·05
„ Самбора	8·15, 1·50, 9·20*
„ Яворова	8·18, 4·37
„ Коломиї	10·05
„ Ряшева	10·35

На Підзамче.

Підволочиск	7·05, 11·30, 2·08, 5·35, 10·11*
-------------	---------------------------------

Зі Львова з головного двірця відходять:

До Кракова	12·45*, 1—*, 2·45, 6·35* 10·05*
„ Іцкан	2·51*, 6·15, 9·20, 2·40, 10·40*
„ Підволочиск	6·20, 10·55, 2·21, 6·15*, 9·50*
„ Яворова	6·55, 6—*
„ Лавочного	7·30, 2·30 6·29*
„ Самбора	8·55, 4·15, 10·51
„ Станиславова	9·10*
„ Белзця	10·45
„ Ряшева	4·05
„ Коломиї	3·30
„ Рави рускої	7·25*, 11·35*
„ Стрия	11·10*

З Підзамча:

„ Підволочиск	6·32, 11·07, 2·32, 6·27*, 10·02*.
---------------	-----------------------------------

Примітка. Поїзди поспішні друквані є черенками товстими; поїзди нічні є наазначені зьвіздкою. Пору нічна числиться ся від 6. год. вечір до 5. год. 59 минут рано

Звичайні білети їзди як також білети всякого иншого рода, ілюстровані провідники розклади їзди ітд. можна набувати через цілий день в міській бюрі ц. к. державних залізниць, пасаж Гавмана ч. 9.

* * * * *

За певну і добру льокацію поручаємо:

4½% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні
5% листи гіпотечні преміювані
4% листи Товариства кредитового земського
4% і 4½% листи Банку кравого
4% позичку краву
4% облигації проінваційні і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі деннім.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного.

* * * * *

Антін Хойнацький книгар, Львів

—→ Арсенальска ч. 6. ←—

(побіч костела оо. Доминіканів)
має на складі:

Огоновський Омелян: Історія літератури Рускої часть I	6 K
„ На і б	8 K
Meyers Konversations-Lexicon 5 Auflage 1—12 томів в хор. оправі	25 K
Тогож 3 Auflage (complet) 16 томів	40 K
T. V. Macaulaya Dzieje Anglii 10 t. opr.	10 K
I. W. Goethe: Faust. Część I і II przekład Feliksa Jezierskiego opr. Warszawa	4 K
Jasnowidzaca, z Prevost tom I opr. Warszawa 1832	2 K
Pismo Święte starego testamentu z ilustr. Gustawa Doré oryg. opr.	25 K
принймає всякі замовленя на нові і старі книжки, ноты, образи, часописи і а. пс. і виїлає також скоро будь то зі шп. іллатою, будь то за попереднім надісланем належності.	